

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.01.1990, sp. zn. 6 Cz 1/90, ECLI:CZ:NS:1990:6.CZ.1.1990.1

Číslo: 30/1991

Právní věta: Trvalo-li jedno využití celého předmětu zlepšovacího návrhu déle než jeden rok, avšak skončilo dříve než období tří let od počátku využití zlepšovacího návrhu, je třeba se i v takovém případě zabývat tím, zda organizace splnila vůči autoru (spoluautorům) zlepšovacího návrhu povinnosti vyplývající z ustanovení § 117 odst. 3 a 4 dříve platného zákona č. 84/1972 Sb. Okamžikem, kdy tak organizace učinila, potom, jestliže současně uplynul jeden měsíc po skončení využití celého předmětu zlepšovacího návrhu, začala běžet promlčecí doba k uplatnění práva na odměnu za využití zlepšovacího návrhu. Jinak mohl běh této promlčecí doby začít až po uplynutí jednoho měsíce po skončení období tří let od počátku využívání zlepšovacího návrhu.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 29.01.1990

Spisová značka: 6 Cz 1/90

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Promlčení, Zlepšovací návrhy

Předpisy: 40/1964 Sb. § 101 84/1972 Sb. § 117

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem okresního soudu v Karlových Varech bylo žalované organizaci uloženo, aby zaplatila žalobci J. H. 1 228,35 Kčs a žalobci F. K. částku 1228,35 Kčs do 3 dnů od právní moci rozsudku. Současně bylo rozhodnuto o nákladech řízení.

Na základě odvolání žalované organizace se věcí zabýval krajský soud v Plzni, který svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se žaloba zamítá, žalobcům uložil povinnost nahradit státu náklady řízení, které stát platil, a dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. Na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl totiž k názoru, že nárok žalobců je promlčen.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že uvedeným rozsudkem odvolacího soudu byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 100 odst. 1 věta první, o. z. se právo promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době v zákoně stanovené. Pro uplatnění práva na odměnu za využití zlepšovacího návrhu je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (§ 101 o. z.).

V posuzované věci odvolací soud vycházel z právního názoru, že promlčecí doba podle ustanovení § 101 o. z. pro uplatnění práva autora na odměnu za využití zlepšovacího návrhu začala běžet po uplynutí jednoho měsíce po skončení období podle ustanovení § 8 odst. 1 dříve platné vyhlášky č. 106/1972 Sb. 2) , tj. tří let. V dříve začínající též promlčecí době se mohl promlčet nárok na odměnu (její část) za uplynulý příslušný rok využívání je za splnění všech zákonných předpokladů splatnosti uvedených v ustanovení § 117 odst. 3, 4 a 5 zákona č. 84/1972 Sb. Přesto dospěl odvolací soud k závěru, že v této konkrétní věci, kdy bylo zjištěno, že žalovaná organizace využila zlepšovací návrh v období od července 1982 do srpna 1983, přičemž šlo o jedno využití celého předmětu zlepšovacího návrhu, začala tříletá promlčecí doba k uplatnění nároku na odměnu za využití běžet po uplynutí jednoho měsíce po skončení využití, a to bez ohledu na to, zda byly splněny předpoklady splatnosti vyplývající z ustanovení § 117 odst. 3 a 4 zákona č. 84/1972 Sb.

Právní názor odvolacího soudu, že pro počátek běhu tříleté promlčecí doby k uplatnění nároku na odměnu za využití zlepšovacího návrhu, jestliže doba trvání jednoho využití celého předmětu zlepšovacího návrhu připadala na delší časové období, než je doba jednoho roku, není rozhodné, zda byly splněny předpoklady splatnosti podle ustanovení § 117 odst. 3 a 4 zákona č. 84/1972 Sb., není správný. 3) I pro tyto případy platilo, že využívající organizace má zákonem uložené povinnosti, a to stanovit odměnu za využití zlepšovacího návrhu (§ 117 odst. 3 téhož zákona) a seznámit autory s podklady, které sloužily ke stanovení výše odměny (§ 117 odst. 4 tohoto zákona). Splnění těchto povinností bylo nutno pokládat za zákonné předpoklady splatnosti nároku na odměnu za využití zlepšovacího návrhu i tehdy, jestliže jedno využití celého předmětu zlepšovacího návrhu připadlo na dobu delší jednoho roku, avšak dosud neuplynulo období rozhodné podle ustanovení § 8 odst. 1, věta první, již uvedené vyhlášky pro sledování společenského prospěchu, tedy tři roky od počátku využití. Pro úvahu o tom, zda nastala splatnost odměny za využití zlepšovacího návrhu již v průběhu tříletého období od počátku využití a o tom, kdy mohlo být toto právo vykonáno poprvé (§ 101 o. z.), nemůže mít význam, jde-li již o celkovou odměnu nebo jen o její část, poněvadž na tuto otázku lze spolehlivě odpovědět zpravidla až po uplynutí celého rozhodného období. Ani tam, kde jedno využití celého předmětu zlepšovacího návrhu připadlo na delší časové období, než je doba jednoho roku (např. trvalo 14 měsíců), nebylo možné obecně vyloučit další využití v průběhu rozhodného období tří let a větší společenský prospěch z tohoto dalšího využití, který je základem pro stanovení odměny. Konečně i kdyby povaha navrženého a využitého řešení vylučovala opakované využití, popřípadě dosažení vyššího společenského prospěchu z dalšího využití, nebyl důvod vycházet z jiného právního názoru na předpoklady splatnosti odměny za využití než v ostatních případech nároků na odměnu za využití zlepšovacích návrhů. Předpoklady splatnosti, jak již bylo uvedeno, vyplývaly z ustanovení § 117 odst. 3, 4 a 5 zákona č. 84/1972 Sb., a to pro odměnu za využití zlepšovacího návrhu bez zřetele k povaze předmětu zlepšovacího návrhu.

Kromě splnění povinností organizace stanovit odměnu a seznámit autory s podklady, jež sloužily ke stanovení výše odměny za využití zlepšovacího návrhu, bylo předpokladem splatnosti též uplynutí lhůty uvedené v § 117 odst. 5, věta druhá, zákona č. 84/1972 Sb. a v § 19 odst. 1 dříve platné vyhlášky č. 106/1972 Sb., kterou je nutno pokládat za přiměřenou ke zjištění dosaženého společenského prospěchu. Zákon ani vyhláška však nestanovily obdobnou lhůtu pro případy, kdy jedno využití celého předmětu zlepšovacího návrhu připadalo na období delší jednoho roku. Pak je třeba při analogickém použití ustanovení § 117 odst. 5 zákona č. 84/1972 Sb. dovodit, že v průběhu tří let od počátku využití zlepšovacího návrhu se odměna za využití tohoto zlepšovacího návrhu stala splatnou uplynutím jednoho měsíce po skončení jednoho využití celého předmětu zlepšovacího návrhu, připadá-li na delší časové období než období jednoho roku, jsou-li současně splněny

předpoklady splatnosti podle ustanovení § 117 odst. 3 a 4 zákona č. 84/1972 Sb. Teprve v okamžiku, kdy jsou splněny všechny uvedené předpoklady splatnosti, mohl autor již v průběhu tří let od počátku využití zlepšovacího návrhu, uplatnit peněžitý nárok, a to nárok na odměnu za využití zlepšovacího návrhu a mohl ve smyslu ustanovení § 101 o. z. začít běh promlčecí doby.

Pokud v projednané věci bylo zjištěno, že jedno využití celého předmětu zlepšovacího návrhu trvalo déle než jeden rok, avšak skončilo dříve než období tří let od počátku využití, bylo zapotřebí zabývat se tím, zda organizace splnila povinnosti vyplývající z ustanovení § 117 odst. 3 a 4 zákona č. 84/1972 Sb., tj. zda a kdy stanovila odměnu a seznámila spoluautory s podklady, které sloužily ke stanovení výše odměny za využití zlepšovacího návrhu. Okamžikem, kdy tak učinila, jestliže současně uplynul jeden měsíc po skončení využití celého předmětu zlepšovacího návrhu, byly splněny všechny zákonné předpoklady splatnosti a začala běžet promlčecí doba. Jinak mohl běh promlčecí doby pro uplatnění nároku na odměnu za využití zlepšovacího návrhu začít až po uplynutí jednoho měsíce po skončení období tří let od počátku využití zlepšovacího návrhu.

Poněvadž odvolací soud vycházel v projednávané věci z nesprávného právního názoru a v důsledku toho se nezabýval všemi zákonnými předpoklady splatnosti významnými pro počátek běhu promlčecí doby, porušil zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 153 odst. 1 a § 220 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 101 o. z.

Poznámky pod čarou:

1) Vztahuje se na nároky na odměnu za využití zlepšovacích návrhů (popřípadě vynálezů a průmyslových vzorů), pokud vznikly před nabytím účinnosti nyní platného zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a

zlepšovacích návrzích (srov. § 86 odst. 1 zákona č. 527/1990 Sb.).

2) Vyhláška č. 106/1972 Sb. byla zrušena vyhláškou č. 27/1986 Sb., která pak byla zrušena ustanovením § 89 bod 6 zákona č. 527/1990 Sb.

3) Srov. č. 33/1984 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.